

PAŽYMA Nr. NV- 2022-12-21		2022-12-21 Nr. NV-3725		
VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-22-2175(2) TAIS-22-15826(3)		DĖL VYRIAUSYBĖS 2022 M. KOVO 16 D. NUTARIMO NR. 224 DĖL LAIKINOSIOS APSAUGOS LIETUVOS RESPUBLIKOJE UŽSIENIEČIAMS SUTEIKIMO“ PAKEITIMO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	☐ Taip ☒ Ne	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM)	TAP (2022-12-20)	Svarstyti: ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☒ LRV posėdis

DALYKINIS VERTINIMAS	Siūlomos pagrįstos priemonės, kurios padės išspręsti nustatytą problemą	Taip
	Siūlomas sprendimas pagrįstas įrodymais (duomenimis, faktine informacija)	Taip
	Teisės akto projektas parengtas laikantis Vyriausybės darbo reglamento reikalavimų dėl derinimo subjektų, terminų, projekto lydimosios medžiagos	Taip
	Teisėkūros procesas buvo įtraukus, užtikrinant tinkamą suinteresuotų asmenų informavimą ir dalyvavimo sąlygas	Netaikyta
TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS	☐ Esminės ☐ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio ☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos ☒ Pastabų nėra	

PROJEKTO TIKSLAS	Patikslinti užsieniečių, turinčių teisę į laikinąją apsaugą ar ją gavusių, apgyvendinimo organizavimo tvarką.
SPRENDŽIAMA PROBLEMA	<p>Kompensacijų pirmiesiems asmenims, suteikusiems būstą neatlygintinai panaudos pagrindais užsieniečiams, įgijusiems laikinąją apsaugą, mokėjimo terminas baigiasi 2022-12-24. Atsižvelgiant į tai, kad užsieniečių apgyvendinimo vietų poreikis išlieka, būtina ir toliau užtikrinti suteiktų būstų išlaikymą.</p> <p>Atsižvelgiant į padidėjusias būstų išlaikymo išlaidas šildymo sezono metu ir siekiant mažinti finansinę naštą būstą suteikusiems asmenims, aktualu sudaryti galimybės panaudos davėjams ir gavėjams (užsieniečiams) susitarti dėl būsto išlaikymo išlaidų apmokėjimo (<i>dabar numatyta, kad visas išlaidas apmoka būstą suteikęs asmuo</i>).</p> <p>Aktualu praplėsti galimybes kompensuoti su užsieniečių apgyvendinimu susijusias komunalines išlaidas (karšto vandens ir šildymo, elektros energijos ir kt.) tais atvejais, kai apgyvendinimo reikmėms yra pritaikoma viešoji infrastruktūra bei sudarytos Pabėgėlių priėmimo centro ir savivaldybės bendradarbiavimo sutartys.</p>

POREIKĮ KEISTI REGULIAVIMĄ INDIKUOJANTYS SUBJEKTAI IR (AR) ŠALTINIAI	DUOMENYS / ĮRODYMAI
---	----------------------------

✓ Praktinės taikymo problemos	<ul style="list-style-type: none"> • 2022 m. spalio 13-14 d. ES Teisingumo ir vidaus reikalų taryba priėmė sprendimą dėl laikinosios apsaugos automatiško pratęsimo dar dviem 6 mėn. laikotarpiais. • Nors laikinosios apsaugos terminas pratęstas ir Lietuvoje ji gali būti suteikiama iki 2024-03-04, tačiau projektu keičiamame Vyriausybės nutarime vis dar yra numatyta, kad šis laikotarpis – nuo 2022-03-04 iki 2023-03-04. Analogiškai, kompensacijos už būsto suteikimą užsieniečiams (<i>150 Eur + 50 Eur / mėn.</i>) suteikimo terminas – ne ilgiau kaip 9 mėn. • Kompensaciją už būsto suteikimą užsieniečiams, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl Rusijos karinių veiksmų Ukrainoje gauna virš 5 tūkst. fizinių ir juridinių asmenų, suteikusių būstą neatlygintinai panaudos pagrindais (būstai suteikti apie 15 tūkst. Ukrainos piliečių). Šioms kompensacijoms vidutiniškai panaudojama 1,1 mln. Eur / mėn. • Pagal šiuo metu galiojančią tvarką, kompensacijų už būsto suteikimą mokėjimo laikotarpiu panaudos davėjai privalo mokėti su būsto išlaikymu susijusius mokesčius. Panaudos gavėjai (užsieniečiai) ir panaudos davėjai neturi teisės susitarti, kad būste gyvenantys užsieniečiai apmokėtų šildymo ar kitas išlaidas, net jei įgytų teisę į būsto šildymo, karšto ir šalto vandens išlaidų kompensacijas. • Valstybės ir savivaldybių įstaigoms, laikinosios apsaugos suteikimo laikotarpiu pasiūlytose apgyvendinimo vietose (įtrauktose į Valstybės duomenų valdysenos informacinę sistemą / nuo 2023-01-01 Valstybės duomenų valdymo platformą) nemokamai apgyvendinusioms užsieniečiams, yra kompensuojamos su apgyvendinimu susijusios komunalinės išlaidos (šildymo, karšto ir šalto vandens, komunalinių atliekų išvežimo ir kt.). Kiti juridiniai asmenys, panaudos pagrindais valdantys valstybės ar savivaldybės turtą ir juo laikinai besinaudojantys bei galintys laikinai suteikti nemokamą apgyvendinimą užsieniečiams (pvz., nevyriausybinių organizacijų, teikiančios socialines paslaugas), teisės į šių išlaidų kompensavimą neturi. • Viešąją infrastruktūrą pritaikant apgyvendinimo reikmėms pagal Pabėgėlių priėmimo centro bendradarbiavimo sutartį su savivaldybe, nėra kompensuojamos šių pastatų išlaikymo išlaidos tol, kol ten nėra apgyvendintų užsieniečių. Siekiant pritaikyti apgyvendinimui patalpas išlaikyti prie šilumos ir kt. tinklų, būtina užtikrinti bent minimalų komunalinių išlaidų kompensavimą. • Šiuo metu yra identifikuoti 22 objektai (nenaudojami, senos statybos mokyklų pastatai), planuojama sukurti užsieniečiams 2732 apgyvendinimo vietas. • Galimos naujos užsieniečių bangos ir pasirengimo jų apgyvendinimui procesus koordinuoja SADM ir jai pavaldus Pabėgėlių priėmimo centras. Pabėgėlių priėmimo centras iki 2022-12-20 yra sudaręs 19 bendradarbiavimo sutarčių su savivaldybių administracijomis dėl jų teritorijoje esančios viešosios infrastruktūros (mokyklų pastatai) naudojimo užsieniečių apgyvendinimui. Dar 3 sutartis numatoma sudaryti iki 2022 m. gruodžio mėn. pabaigos. Pabėgėlių priėmimo centras aprūpina objektą baldais, įranga ir kitu turtu. Apgyvendinimo vietų kūrimas vyksta bendradarbiaujant su savivaldybių administracijomis (jos yra atsakingos už objektų pajungimą prie tinklų ir minimalių komunalinių išlaidų padengimą, siekiant užtikrinti objekto parengtumą užsieniečių apgyvendinimui) ir nevyriausybinių organizacijomis (kiekvienam objektui yra priskirta koordinuojanti organizacija, kuri įsivertina, kaip, atsiradus poreikiui, būtų teikiamos paslaugos, maitinimas arba maisto paketai, higienos prekės). • Savivaldybėms numatyta galimybė kreiptis į Finansų ministeriją dėl patirtų išlaidų, susijusių su neatlygintinu maitinimo paslaugų ir higienos prekių teikimu, kompensavimo už laikotarpį, skaičiuojamą praėjus 33 d. nuo prašymo dėl laikinosios apsaugos, užregistravimo iki sprendimo priėmimo (iki 6 Eur už asmenį per dieną). Tačiau savivaldybių duomenimis, šių paslaugų savivaldybės neorganizuoja, nes Migracijos departamento prašymų nagrinėjimas nebetrunka 33 dienų, sudarytos galimybės organizuoti šią pagalbą per Europos socialinio fondo agentūrą ir kt.
-------------------------------	--

SIŪLOMOS PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Rengėjų pasirinktos priemonės iš esmės laikytinos tinkamomis, siekiant pakoreguoti galiojančias nuostatas, atsižvelgiant į praktines taikymo problemas ir aktualijas, siekiant užtikrinti užsieniečių, turinčių teisę į laikinąją apsaugą ar ją gavusių, laikiną apgyvendinimą.

Projekte siūloma:

- Pratęsti laikinosios apsaugos suteikimo terminą ir kompensacijos už būsto suteikimą (*150 Eur + 50 Eur*) fiziniams ir juridiniams asmenims (išskyrus valstybės ar savivaldybių įstaigas) iki 2024-03-04.
- Sudaryti galimybes fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie laikinąją apsaugą įgijusiems asmenims suteikia būstą neatlygintinai naudotis panaudos pagrindais ir gauna kompensaciją už šio būsto suteikimą, susitarti su panaudos

gavėjais (užsieniečiais) dėl būsto išlaikymo išlaidų apmokėjimo.

- Sudaryti galimybes kompensuoti su užsieniečių apgyvendinimu susijusias išlaidas (šildymo, elektros energijos ir kt.) ne tik valstybės ir savivaldybių įstaigoms, bet ir kitiems subjektams, kurie panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdo valstybės ir savivaldybių turtą bei juo naudojasi ir kurie laikinosios apsaugos suteikimo laikotarpiu (apgyvendinimo vietose, įtrauktose į Valstybės duomenų valdymo platformą) nemokamai apgyvendino ar planuoja (jei viešojo infrastruktūra pritaikoma apgyvendinimo reikmėms, sudaryta Pabėgėlių priėmimo centro ir savivaldybės bendradarbiavimo sutartis) apgyvendinti užsieniečius.
- Pripažinti netekusiomis galios nuostatas (nuo 2023-01-01) pagal kurias buvo suteikta galimybė savivaldybėms kreiptis į Finansų ministeriją dėl faktiškai patirtų išlaidų, susijusių su neatlygintinu maitinimo paslaugų ir higienos prekių teikimu, kompensavimo.
- Suderinti nuostatas su Oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatymo pakeitimais (įsigalioja 2023-01-01). Projekte numatyta, kad duomenys tvarkomi ne Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje, o Valstybės duomenų valdymo platformoje.

Kartu su projektu teikiamas Vyriausybės posėdžio protokolais. Siekiant užtikrinti priimamų sprendimų efektyvumą, pavedama SADM kartu su Pabėgėlių priėmimo centru iki 2023-02-28 pristatyti Vyriausybei informaciją apie užsieniečių, turinčių teisę į laikinąją apsaugą ar gavusių laikinąją apsaugą, apgyvendinimui pritaikytos viešosios infrastruktūros objektuose, dėl kurių naudojimo Pabėgėlių priėmimo centras yra sudaręs bendradarbiavimo sutartis su savivaldybių administracijomis, patiriamas sąnaudas komunalinėms išlaidoms ir apgyvendinimo situaciją.

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO KAŠTAI

Rengėjų nurodytas valstybės biudžeto lėšų poreikis (lėšos – iš valstybės rezervo):

1) dėl kompensacijų už būsto suteikimą laikotarpio pratęsimo:

2023 m. (už vasario–lapkričio mėn. mokėti) – 15 mln. Eur.

2024 m. (už 2023 m. gruodžio ir 2024 m. sausio–kovo mėn.) – 4,7 mln. Eur.

2) dėl komunalinių išlaidų kompensavimo (kai apgyvendinimo reikmėms pritaikoma viešojo infrastruktūra, dėl kurios Pabėgėlių priėmimo centras sudarė bendradarbiavimo sutartį su savivaldybės administracija, bet joje kol kas nėra apgyvendinta užsieniečių) – maksimali galima patirti išlaidų suma 220 tūkst. Eur / mėn. (1,3 mln. Eur per šaltąjį sezoną 2022 m. lapkričio–2023 m. balandžio mėn.). 21 objektui (mokyklos pastatai) komunalinių išlaidų sąnaudas savivaldybių administracijos prognozuoja nuo 200 iki 10 tūkst. Eur / mėn., siekiant išlaikyti infrastruktūros prijungimą prie tinklų. Sukurtų apgyvendinimo vietų skaičius – 2732 vietos, t. y. 80 eurų/mėn. vienai vietai.

3) dėl komunalinių išlaidų kompensavimo (kitiems subjektams (nevyriausybiniams organizacijoms), kurie panaudos pagrindais valdo ir laikinai naudojasi valstybės ar savivaldybės turtu) – kadangi tokių subjektų skaičius yra nedidelis, 2023 m. valstybės biudžeto lėšų poreikis būtų neženklus.

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO NAUDOS

Priėmus siūlomus pakeitimus, pagalba užsieniečiams, gavusiems laikinąją apsaugą, taps taiklesnė. Bus pasirengta galimai naujai užsieniečių bangai ir jų apgyvendinimui.

Prognozuojama, kad iš viso galėtų būti suteikta apie 6 tūkst. privačių būstų užsieniečiams, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl Rusijos karinių veiksmų Ukrainoje, apgyvendinti, įkurtos 2732 apgyvendinimo vietos tam pritaikytoje viešojoje infrastruktūroje.

TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su FM ir Lietuvos savivaldybių asociacija. Patikslintas pagal VRM ir Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės pastabas.

Po tarpinstitucinio pasitarimo projektas darbo tvarka pakartotinai suderintas su TM, Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydytė-Garbštienė

Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupė, patarėja